

Otázka: Platón

Předmět: Společenské vědy

Přidal(a): Michael

Platón (život a dílo, nauka o idejích, mýtus o jeskyni, pojetí duše, ctnosti a státu)

Platón

- Život
- 427-347 př.n.l
- Původně se jmenoval Aristoklés. Platón = široký - v zájmech a vzdělání
- Sokratův nejuvěrnější žák, zčásti na něj navazuje- přináší o něm nejvíce informací - zapsal jeho myšlenky (většinou ve formě dialogů)
- Pocházel z Athén z vysoce postavené aristokratické rodiny, kde žil až do Sokratovy smrti
- Odešel a asi po 10 letech se vrací a zakládá Akademii (filozofická škola), která vydržela přes 100 let
 - založil v roce 387 př. n. l. a byla zrušena až římským císařem Justiniánem I. roku 529.
- Věnoval se ontologii, gnoseologii, etice, teorii o duši a teorii o státě

Dílo

- Vesměs většina jeho děl jsou dialogy
- Je jich kolem 30 a v třetině z nich vystupuje Sokrates
- Dialogy :
 - Kritón (o poslušnosti zákonů- nabídka uniknout- Sokrates odmítá)
 - Obrana Sokratova (forma řeči, tři fiktivní rozhovory před soudem)

- Protagoras (o ctnosti)
 - Gorgias (o umění řečnickém)
 - Faidón (o nesmrtelnosti- poslední hodiny jeho života)
-
- Ústava + Zákony + Nauka o státě
 - V dialozích Ústava a Zákony se věnuje svým ideálům a představám o spravedlivém státě
 - Teoretické vymezení podob státu
 - Podrobuje známé ústavy kritice a snaží se najít nejlepší možnost pro Řecko
 - Ideálem byla forma „aristokracie“ (podobnost se Sokratem)
 - Ideální stát :-tak jako člověk a jeho duše má 3 složky,tak by měl být rozdělen i stát
 - → v čele měl stát „král filozof“ (ten nejlepší,nejmoudřejší,nejvzdělanější,nejstatečnější)-moudrá složka
 - → strážci - obrana, bezpečnost - „stav ozbrojenců“-citová složka
 - → řemeslníci, rolníci, obchodníci - mají zajišťovat chod státu, obživu - „stav živitelů“- žádostivá složka
 - Utopický model komunitní společnosti
 - Odmítá soukromé vlastnictví
 - K dosažení všeobecného blaha
 - Strážci a král by neměli mít majetek - jen to, co je nezbytné, žádnou stálou manželku
 - Na trůn se král dostane po přísném výběru trvajícím 50 let → 26 let studuje přírodní vědy, pak se 10 let věnuje umění, literatuře, tanci, zpěvu, 5 let studuje filozofii a 15 let pracuje praktickými zkušenostmi ve správě
-
- Kritika ústav - všechny tyto 3 složky odsuzuje:

v 1.Oligarchie

- Moc odvozena od majetku (bládnou bohatí)
- 2 státy - společnost rozdělena na bohaté a chudé
- Nerozhodují schopnosti, ale jen majetek - ten však neuzpůsobuje někoho k tomu, aby dobře vládl
- Ve státě chudém jsou zloději, žebráci - kriminalita roste
- Je neudržitelná - žebráci budou o vládu usilovat

v 2. Demokracie

- Z oligarchie vznikne „demokracie“
- Vidí chybu v nadměrné svobodě
- Vidí ji jako bezbřehou formu, která nás k ničemu nenutí, není třeba se podílet na řízení.
- Neomezenost nakonec způsobí, že někteří začnou toužit po moci

v 3. Tyranie

- Podle něj demokracie neudržitelná a musí se zvrhnout v tyranii
- Vláda jedince nebo úzké skupiny lidí, kteří si udržují moc pomocí síly
- Tyran pochází z lidu (původní občan demokracie)
- Tyto typy vlád podle něj na sebe navazují

- Nauka o idejích
 - Idea → pravzor (trvající, věčná, nehmotná skutečnost) → forma bytí
 - My si žijeme své životy ve světě smyslovém a ten je svým způsobem závislý na světě idejích (svět pravých jsoucenců, která jsou poznat pouze racionálně).
 - Smyslový svět považujeme (nesprávně) za pravé bytí. Záležitosti v tomto světě jsou pouhým odrazem bytí skutečného, které se nachází právě ve světě idejích.
 - Pro poznání skutečné pravdy potřebujeme pochopení, porozumění, duchovní záležitost. Musíme se odpoutat od smyslů
 - Pravé poznání je možné prostřednictvím rozpomínání anamnéze (konkrétní duše kdysi pobývala v říši idejích, ale zapomněla na to)
 - Provázanost těchto světů vysvětluje v Podobenství o jeskyni (obraz lidského života a poznání) → jedno z jeho děl, věří v existenci dvou světů (svět idejích existuje odděleně, je neměnný, ideje poskládány x náš svět, pouhým obrazem světa idejích, proměnlivý, vyvíjí se k dokonalosti)

- Teorie o duši
 - Duše je nesmrtelná, věčná

- Nehmotná substance
- Kdysi v říši idejí - po smrti těla se opět vrací do říše idejí
- Do těla vstupuje jen dočasně
- Duše má podle něj 3 části a každá je obdařena ctností
- → rozum - moudrost

→srdnatá mysl - statečnost

→žádostivá/touha - uměřenost

- K těm přiřazuje další nadřazenou - spravedlnost
- Kardinální ctnosti (ty čtyři) - ty nejdůležitější
- Vozataj a spřežení (vozataj je kočí a symbolizuje rozum, ctnost, moudrost, snaží se držet koně v klidu - když se to povede, dosáhne spravedlivé duše)